

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa W. [...] im. [...] w W.
przeciwko S. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 marca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt V Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany S. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 stycznia 2015 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powodowej W. [...] im. [...] w W. (W. [...]) kwotę 72.968,36 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2012 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu tytułem zwrotu kosztów nauki i utrzymania. Podstawą zwrotu

tego świadczenia była zawarta przez strony umowa z dnia 29 sierpnia 2008 r. dotycząca warunków zwrotu kosztów poniesionych przez Ministerstwo Obrony Narodowej i W. [...] z tytułu odbywania służby kandydackiej przez kandydata na żołnierza zawodowego, która przewidywała obowiązek zwrotu przez kandydata tych kosztów w przypadku przerwania nauki lub zwolnienia ze służby kandydackiej z przyczyn określonych w art. 134 ust. 1 pkt. 1 i 4 - 9 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Pozwany pełnił służbę kandydacką jako student wojskowych studiów stacjonarnych Wydziału Elektroniki W. [...] na kierunku elektronika i telekomunikacja. Z powodu nieuzyskania pozytywnej oceny z przedmiotu język angielski w piątym semestrze i niedostatecznej oceny z egzaminu komisyjnego - decyzją Rektora - Komendanta W. [...] został zwolniony z czynnej służby wojskowej pełnionej jako służba kandydacka na żołnierza zawodowego, a następnie rozkazem dziennym

z dnia 2 sierpnia 2012 r. został skreślony z ewidencji i zaopatrzenia finansowego z dniem 31 lipca 2012 r. oraz innych świadczeń z dniem 1 sierpnia 2012 r. Decyzję Komendanta W. [...] utrzymał w mocy Minister Obrony Narodowej. Sądy wskazały, że art. 54 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych stanowi o zasadach zwrotu kosztów poniesionych na utrzymanie i naukę pozwanego, które to koszty ustalone zostały w umowie stron. Umowa nie była sprzeczna z prawem ani z zasadami porządku społecznego i spełnione zostały przewidziane w niej przesłanki uzasadniające skierowane do pozwanego roszczenie.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił niezastosowanie art. 58 § 1 i 2 k.c. i niewłaściwe zastosowanie § 24 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie udzielania pomocy żołnierzom zawodowym w związku z pobieraniem przez nich nauki oraz kierowania żołnierzy zawodowych na studia albo naukę w kraju lub za granicą (Dz.U. Nr 59 poz. 362). Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu Rejonowego w punktach 2 i 3 przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów

procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia jego skargi do rozpoznania wystąpieniem przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to znaczy ujawnieniem się w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które ujął w pytaniu: „czy wywołuje skutki cywilnoprawne, w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r., w którym uchylono art. 135 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, do dnia 12 czerwca 2009 r., w którym wprowadzono art. 124 ust. 6 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, zawarcie z żołnierzem pełniącym służbę kandydacką umowy, przewidującej obowiązek zwrotu równowartości kosztów zakwaterowania, umundurowania i wyżywienia oraz innych nieodpłatnych świadczeń pieniężnych i rzeczowych otrzymanych w związku z nauką w przypadku zwolnienia go ze służby kandydackiej z przyczyn określonych w art. 134 ust. 1 pkt 1 i 4-9 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, na podstawie odpowiednio stosowanego art. 54 ust. 1-2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz wydanych na podstawie art. 55 ust. 1-2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych przepisów rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie udzielania pomocy żołnierzom zawodowym w związku z pobieraniem przez nich nauki oraz kierowania żołnierzy zawodowych na studia albo naukę w

kraju lub za granicą (Dz.U. Nr 59 poz. 362), uchylonego następnie rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 czerwca 2010 r. w sprawie nauki żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2010 nr 121 poz. 813), uchylonego rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 września 2014 r. w sprawie nauki żołnierzy zawodowych Dz.U. 2014 poz. 1352), determinującego jednak ważność umów zawartych w okresie jego obowiązywania.” Nadto „czy jest prawnie dopuszczalne oraz czy wywołuje skutki cywilnoprawne zawarcie umowy dotyczącej warunków zwrotu kosztów poniesionych przez Ministerstwo Obrony Narodowej i W. [...] z tytułu odbywania służby kandydackiej przez kandydata na żołnierza zawodowego w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 12 czerwca 2009 r., kiedy nie istniała w polskim systemie prawnym ustawowa podstawa prawna zobowiązująca do zawarcia tego rodzaju umowy, na podstawie odpowiednio stosowanego art. 54 ust. 1-2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz wydanych na podstawie art. 55 ust. 1-2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych przepisów rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie udzielania pomocy żołnierzom zawodowym w związku z pobieraniem przez nich nauki oraz kierowania żołnierzy zawodowych na studia albo naukę w kraju lub za granicą (Dz.U. Nr 59 poz. 362), a także czy zawarte na tej podstawie umowy, w okresie, w którym ustawodawca wprost nie wprowadzał obowiązku ich zawarcia, są objęte sankcją nieważności z art. 58 § 1 i 2 k.c., jako sprzeczne zarówno z ustawą jak i zasadami współżycia społecznego.” Skarżący wskazał, iż w omawianym okresie podmiot publiczny zawierał tego rodzaju umowy z licznymi osobami fizycznymi, ubiegającymi się o przyjęcia na studia i rozpoczynającymi naukę na wyższej uczelni, bez podstawy prawnej, zobowiązując je do zwrotu świadczeń przewidzianych dla żołnierzy zawodowych, dążąc do umożliwienia sobie dochodzenia roszczenia, którego możliwość nabycia w tym okresie wykluczył sam ustawodawca.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także znajdzie zastosowanie przy rozstrzyganiu innych podobnych

spraw. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstały wątpliwości. Zagadnienie powinno być istotne ze względu na wagę problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Pozwany nie wykazał jednak, jakie przesłanki miałyby przemawiać za zgłoszonymi przez niego wątpliwościami co do zgodności z prawem umowy cywilnoprawnej, zawartej w okresie, kiedy przepisy ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych nie zawierały szczegółowych postanowień odnoszących się do zasad zwrotu kosztów utrzymania i nauki pobieranej w ramach pełnienia służby kandydackiej. Istota umowy i podstawa aksjologiczna rozliczeń z tego tytułu pod rządami wcześniej obowiązujących przepisów była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego w wyroku z dnia 18 października 2011 r. (SK 24/09, OTK-A 2011/8/82) i została ujęta syntetycznie w formule "państwo zobowiązuje się zapewnić ci utrzymanie i wykształcenie na wysoko kwalifikowanego specjalistę, a ty zobowiązujesz się służyć mu zdobytymi kwalifikacjami, za wynagrodzeniem, przez 12 lat". Postanowienia jej dotyczące Trybunał uznał za nienaruszające Konstytucji. Umowa zawarta z pozwanym realizuje zbliżone założenia, zakładając obowiązek osoby odbywającej służbę kandydacką ukończenia z sukcesem studiów w zamian za utrzymanie w ich trakcie. Materia, której umowa dotyczy nadaje się do poddania regulacji cywilnoprawnej, a wskazywane przez skarżącego przepisy nie wyłączają dopuszczalności zawarcia takiej umowy. W tym stanie rzeczy trudno doszukać się przesłanek wskazujących na wystąpienie w sprawie poważnego zagadnienia prawnego, wymagającego rozstrzygnięcia.

Uznać zatem należy, iż wskazana przez skarżącego podstawa przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi. Okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

l.n